

Interpellationssvar

Utbildningsnämndens ordförande
Hampe Klein

Till Kommunfullmäktige

Datum 2025-09-04
Dnr KS 2025/0021

Svar på interpellation nr 7/2025 från Johan Agge (RP) om Österåkers kommuns ambition är att erbjuda en likvärdig och högkvalitativ utbildning för alla barn och elever.

Sammanfattning

Johan Agge anser att det finns en svårighet att Österåkers kommunala förskolor och skolor har en långvarig utmaning med att säkerställa likvärdiga förutsättningar och resultat för alla barn och elever utifrån rådande ekonomiska förutsättningar.

Svar:

1. Vilka konkreta och tidsatta åtgärdsplaner finns för att systematiskt minska underhållsskulden och åtgärda de akuta bristerna i våra förskole- och skollokaler, inklusive ventilation, ljudmiljö, arbetsytor och trångboddhet?

Svar: Frågan om skol- och förskolelokaler är högaktuell. Det är dock viktigt att komma ihåg att lokalförsörjningen inte ligger under Utbildningsnämndens direkta ansvar.

Kommunens fastighetsbolag Armada Fastighets AB arbetar utifrån en långsiktig upprustningsplan. 2021 fick också bolaget ett särskilt uppdrag att renovera kommunens förskolor och skolor. Prioriteringen ska ske i samråd med kommunen och omfatta även den inre lärmiljön. Det uppdraget ska under 2025 följas upp och vid behov ska en uppdaterad långsiktig plan för den inre lärmiljön tas fram i samråd med Kommunstyrelsens förvaltning.

Kapacitetsuppgifter och elevprognoser – tas fram och uppdateras årligen inom ramen för kommunens lokalbehovsprognos. Denna prognos används som ett kontinuerligt planeringsunderlag för bedömning av skolstruktur, lokalanvändning och framtida investeringsbehov, och är ett centralt verktyg i kommunens övergripande skolplanering.

2. Hur ser ordförande på den stora spridningen i resultat mellan olika skolenheter och mellan kommunala och fristående skolor? Vilka strategier har majoriteten för att säkerställa en mer likvärdig undervisning och höja resultaten i de skolor, framförallt i eget bestånd som presterar sämre?

Svar: Resultaten ska återspegla den kunskapsnivå som eleverna har nått. Det finns variationer i resultaten inom skolklasser, mellan skolklasser och mellan skolor. Pedagogerna har utbildats i hur betygssättning ska tillämpa betygsriterier för att betygen ska vara rättvisande. Hur rektorer och pedagoger arbetar för att säkerställa en likvärdig utbildning återkommer jag till i svaret på den fjärde

Interpellationssvar

frågan i denna interpellation. Vad avser skolorna i skärgården tillförs extra resurser i form av skärgårdsstöd för att stärka arbetet med att ge eleverna likvärdiga förutsättningar för att nå målen. Skolor med elever från socioekonomiskt svagare områden får extra resurser i form av SALSA för att stärka upp likvärdigheten. För elever med extraordinära stödbehov söker fristående skolor tilläggsbelopp och för skolor i egen regi finns motsvarande elevstöd i form av verksamhetsstöd. Tillsynsmyndighet för grundskolan är Skolinspektionen. De genomför tillsyn vid grundskolor. Kommunen har således inte tillsynsansvar för de fristående skolorna

3. Vilka specifika och resursstarka insatser planeras för att möta den ökande andelen elever med omfattande stödbehov inom både förskola, grundskola och fritidshem, för att säkerställa att dessa elever får det stöd de har rätt till och därmed motverka ojämlikhet?

Svar: Det är korrekt att en ökad andel barn och elever är i behov av omfattande stöd inom både förskola, grundskola och fritidshem.

Detta ställer höga krav på kommunens förmåga att säkerställa likvärdig tillgång till en tillgänglig lärmiljö samt rätt insatser i rätt tid.

För att möta dessa behov fick Utbildningsnämnden i budget 2024 ett särskilt uppdrag att analysera och utveckla resursfördelningsmodellen kopplat till stödbehov. Uppdraget omfattade bland annat:

- En översyn av hur verksamhetsstöd och tilläggsbelopp för särskilt stöd fördelas, med syfte att säkerställa att medel når de elever som har störst behov.
- Granskning av strukturbidraget till resursskolor och centrala särskilda undervisningsgrupper, för att bedöma om medlen är tillräckliga och används effektivt.

Samma år genomfördes även en utvärdering av skärgårdsstödet och den socioekonomiska viktningen i fördelningsmodellen, för att säkerställa att resurser fördelas med hög träffsäkerhet och i enlighet med principen om kompensatorisk resursfördelning.

För elever med mycket omfattande behov erbjuder kommunen centrala särskilda undervisningsgrupper – Minirosen (F–6) och Solrosen (7–9) – som fungerar som tillfälliga, målstyrda insatser i en anpassad lärmiljö. Dessa verksamheter är en del av elevens åtgärdsprogram och förenas med tydlig planering för återgång eller fortsatt skolgång i annan form. Syftet är att möta elevernas behov av trygghet, tydlighet och ökad vuxennärvaro, samtidigt som kopplingen till hemskolan upprätthålls.

För att säkerställa ökad likvärdighet genomför utbildningsförvaltningen ett målmedvetet arbete med att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på alla nivåer. Grunden i egen regis systematiska kvalitetsarbete är det som sker i vardagen, när varje medarbetare utvärderar och vidtar åtgärder i verksamheten. Medarbetaren är i förhållande till barnet/eleven den viktigaste delen i styrkedjan från politik via nationella och skolspecifika utvecklingsområden till det enskilda barnets/elevens utveckling och lärande.

På rektors-/ledningsnivå innebär kvalitetsarbetet bland annat att hjälpa medarbetarna med förutsättningar, struktur, systematik för en bra dokumentation och datainsamling på

Interpellationssvar

förskole/skolnivå. Kvalitetsarbetet stöttar därigenom enheten att sätta riktning, vidta åtgärder och rikta resurser till prioriterade utvecklingsområden.

På skolchefsnivå definieras struktur för kvalitetsarbetet för att stötta förskolor och skolor i deras systematik att samla in data till aggregerad nivå. Kvalitetsarbetet ger då stöd till arbetet att sätta riktning, vidta åtgärder och rikta resurser till prioriterade utvecklingsområden som berör alla enheter och samtidigt fånga upp enskilda förskolors/skolors utvecklingsområden. Kvalitetsarbetet ger underlag för rapporter och utvecklingsplaner, samtidigt som det ger beslutsunderlag till nämnden och övrig politik/förvaltning.

Utöver detta genomförs varje år kvalitets- och utvecklingsdialoger med varje enhet, där resultat, behov och analys ligger till grund för åtgärder. Dialogerna säkerställer att resurser och insatser riktas dit de bäst behövs och att huvudmannen får en tydlig bild av varje skolas förutsättningar och utmaningar.

I verksamhetsrapporterna för förskola, grundskola och gymnasieskolan i egen regi avseende 2024–2025 tydliggör skolcheferna det ökade stödbehovet inom samtliga verksamhetsområden.

En viktig komponent i arbetet för att höja kvaliteten och säkerställa likvärdig undervisning är att stärka rektors undervisningsnära ledarskap. Rektorns roll är avgörande för barns och elevers kunskapsutveckling. Därför har alla rektorer inom kommunens egen regi anslutit sig till det treåriga forsknings- och utvecklingsprogrammet Rektors undervisningsnära ledarskap (Ifous FoU-program, 2025–2027). Programmet genomförs i samverkan med forskare och andra huvudmän, och syftar till att ta fram konkreta lösningar, beprövar erfarenheter och bygger ny vetenskaplig kunskap med fokus på ett undervisningsnära ledarskap.

4. Hur säkerställer kommunen att lärarnas kompetensutveckling, särskilt inom områden som språk-, matematik- och teknikundervisning samt för elever med särskilda behov, är systematiskt behovsbaserad och leder till mätbara förbättringar i undervisningen?

Svar: Kompetensutveckling för lärare i Österåkers kommun är en integrerad del av det systematiska kvalitetsarbetet enligt skollagen (2010:800) 4 kap. 4 §, där huvudmannen har ett särskilt ansvar för att utbildningen kontinuerligt utvärderas och utvecklas. Kompetensinsatserna utgår från identifierade behov på flera nivåer – individ-, skol- och huvudmannanivå – och syftar till att långsiktigt stärka undervisningens kvalitet samt förbättra elevernas måluppfyllelse.

Ett särskilt fokus har legat på språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt (SKUA), som är centralt i alla ämnen, inte minst i språk, matematik och teknik. Inom SKUA synliggörs sambandet mellan ämneskunskaper och det språk som krävs för att eleverna ska kunna tillgodogöra sig innehållet, uttrycka sitt lärande och utvecklas mot målen. Utöver lokala insatser erbjuder Pedagogcentrum centralt organiserad kompetensutveckling inom prioriterade områden

Insatserna är ofta flerstegsbaserade med uppföljningstillfällen och handledning, för att öka implementering och långsiktig effekt i verksamheten. En del insatser genomförs i samverkan med externa aktörer som universitet, specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) eller Skolverket.

Interpellationssvar

Ambitionen är att kompetensutvecklingen ska vara behovsbaserad, verksamhetsnära och långsiktig, med tydlig koppling till undervisningens kvalitet, elevernas progression och de prioriterade utvecklingsområdena inom utbildningsnämndens målstruktur.

5. Med tanke på de återkommande finansiella underskotten i egen regi, hur avser ordförande att säkerställa en långsiktigt hållbar ekonomi som möjliggör nödvändiga investeringar i lokaler och personal, utan att kvaliteten på utbildningen äventyras?

Svar: Detta hanteras delvis i den kommande budgeten och åtgärder i övrigt för att hantera att det nu finns ett överskott av platser för elever i kommunen.

Hampe Klein

Utbildningsnämndens ordförande